

نقطه عطف روابط تجاری تهران- آنکارا- سیامک کاکایی*

برگزاری نشست شورای عالی همکاری‌های راهبردی و استراتژیک ایران و ترکیه بیان‌کننده تعریفی جدید از روابط بین تهران و آنکارا است.

به گزارش آران نیوز: این شورا که سابقه برگزاری آن به 5 دوره می‌رسد و براساس ضرورت‌ها و شناسایی ظرفیت‌ها و پتانسیل گسترش همکاری‌های بین دو کشور تشکیل شده، از دو جهت دارای اهمیت است. نخست نشان‌دهنده اهتمام ایران و ترکیه به گسترش همکاری‌های تجاری و بازرگانی است و در مرحله دوم این دو کشور در شرایطی دور جدیدی از روابط و همکاری‌های اقتصادی را مورد تأکید قرار می‌دهند که در ماه‌های گذشته هر دو به انحصاری در تنگناها و فشارهای تحریمی امریکا قرار گرفته بودند.

به همین دلیل، اقتضائات و اراده سیاسی ایران و ترکیه همواره بر مدار همکاری قرار داشته و تلاش‌ها بر آن بوده که در سطوح مختلف تجاری و بازرگانی و حتی غیرتجاری و تولیدی و در سطوح راهبردی این نوع نگاه بر مدار گسترش مناسبات قرار بگیرد.

چنین است که در جریان دیدار رؤسای جمهوری ایران و ترکیه در نشست شورای عالی همکاری‌های راهبردی و استراتژیک آنچه مورد بحث قرار گرفت افزایش حجم مبادلات تجاری بود. مسأله‌ای که اگرچه مورد تأکید سران هر دو کشور قرار دارد ولی هنوز تحقق نیافته است. اما بخشی از تأکیدی که بر این موضوع وجود دارد به نوع رویکردی بازمی‌گردد که تهران و آنکارا نسبت به تجارت‌های منطقه‌ای اتخاذ کرده‌اند. آن‌گونه که در سخنان اردوغان مطرح شد ترکیه از سیاست‌های امریکا مبنی بر تحریم ایران پیروی نخواهد کرد و این امر تأکیدی بر گسترش مبادلات و اراده‌های مبتنی بر افزایش تجارت بین ایران و ترکیه است.

مسأله دیگری که در هفته‌های گذشته و در چارچوب نشست‌ها و مذاکراتی که بین ایران و ترکیه و هم برخی دیگر از کشورها در قالب کشورهای جی 8 و روسیه مطرح شد تلاش و تصمیم بر استفاده از ارزهای ملی به‌عنوان ارز جایگزین مبادلات دوجانبه و چند جانبه است. این تصمیم گشایشی در روابط تجاری قلمداد می‌شود که به همراه بی‌توجهی ترکیه در برابر تحریم‌هایی که امریکا در ارتباط با ایران تعقیب می‌کند نشان می‌دهد که نقش و جایگاه منطقه‌ای هر دو کشور در عرصه‌های اقتصادی و سیاسی از منظر مقامات ایران و ترکیه حائز اهمیت است. اظهارنظرهایی که درخصوص گسترش مناسبات و استمرار همکاری‌ها با وجود فشارهای بیرونی شده در نوع نگاه هر دو کشور حاکم است.

ترکیه در حدود یک سال اخیر در تنگناهایی از سوی امریکا بخصوص در زمینه اقتصادی قرار گرفته و این کشور همکاری خود با ایران و همچنین روسیه را به عنوان جایگزین برون‌رفت از بحران مالی اتخاذ کرده است. در ماه‌های گذشته ترکیه دستخوش نوعی تنش در بازارهای مالی و کاهش ارزش لیر بود و بنابراین راهکار مهمی که مورد توجه دو کشور قرار گرفت چگونگی جاری ساختن مبادلات یا بر مبنای ارز ملی دو کشور است. این کار دست سرمایه‌گذاران و بازرگانان دو کشور ایران و ترکیه را باز خواهد گذاشت تا راه‌های افزایش روابط تجاری را مورد بازبینی قرار دهند. به نظر می‌رسد اظهارنظرها و گفت‌وگوهایی که روحانی و اردوغان در جریان این نشست انجام دادند دال بر اراده هر دو کشور بر گسترش مبادلات و مناسبات است و این می‌تواند مشوق کشورهای دیگر چه در چارچوب جی 8 و چه در قالب کشورهای عضو او برای یافتن راهکارهای جدید تجاری باشد.

قابل پیش‌بینی است که در آینده این نوع از همکاری‌ها با توجه به افزایش انتقادات جهانی از برنامه‌های امریکا از جمله کشورهای اروپایی و چین مسائل مربوط به تعرفه‌های مالیاتی و تجاری و... همگی به یک سمت و سو میل پیدا خواهد کرد که به هژمونی دلار در عرصه تجاری پایان دهد و یا حداقل آن را با چالش روبه‌رو سازد. ایران و ترکیه دو همسایه با رابطه‌ای دیرینه و اراده حاکم بر همکاری‌های دو طرف می‌توانند از فرصت پیش آمده به عنوان نقطه عطفی در روابط خود بهره ببرند.

*کارشناس مسائل منطقه‌ای

منبع: روزنامه ایران، یکم دی 1397